

बी.ए. तृतीय वर्ष
आधुनिक चीनचा इतिहास पेपर ११ वा
प्रा. शिंदे अनिता व्यंकटराव

४ मे ची चळवळ (१९१९)

प्रस्तावना -

डॉ. सन्-यत् सेनने चीनमध्ये राष्ट्रवादाची ज्योत पेटवली चीनमधील विद्यार्थ्यांत राष्ट्रीय भावना व जागृतीची बीजे मूळ धरु लागली होती. राष्ट्रनिष्ठेने भारावलेल्या चिनी विद्यार्थ्याला त्यांच्या राष्ट्रीय कर्तव्याची जाणीव झाल्याने तो अधिक डोळस बनला जुने ते सर्व जाळून टाकून आधुनिक, संपन्न, समर्थ असा नवा चीन उभारण्याच्या संकल्पनेने तो झपाटला गेला. त्याचे प्रतिबिंब ४ मे १९१९ च्या चळवळीत उमटले.

चळवळीचे कारण

- १) कमालीचे दारिद्र्य
- २) संपत्तीचे असमान वाटप
- ३) कामगारांची दैन्यावस्था
- ४) पॅकिंग विद्यापीठातील प्रज्ञावंताचे कार्य
- ५) चेन - तु - त्सु चे क्रांतिकार्य

चळवळीचे स्वरूप

- १) चेन व साम्यवादी चळवळ
- २) ली-ता-चाव

- ३) ली व क्रांती
- ४) ली व साम्यवाद
- ५) ली व ४ मे ची चळवळ

पाश्चात्यांच्या प्रभाव -

- १) शैक्षणिक बदल
- २) सामाजिक बदल
- ३) धार्मिक दृष्टिकोनात बदल
- ४) पाश्चात्य राजकीय विचार
- ५) पहिले महायुद्ध
- ६) पॅरिस शांतता परिषद
- ७) ३ मे ची सभा
- ८) ४ मे ची चळवळ

४ मे च्या चळवळीचे परिणाम

- १) विद्यार्थी शक्ती कळली
- २) कामगारांच्या सामूहिक शक्तीचे प्रदर्शन
- ३) पाश्चात्य राष्ट्रांविरुद्ध संताप
- ४) जुन्या मूल्यांचा त्याग, नवीन तंत्रज्ञानाचा स्विकार
- ५) बुद्धिवंत, मध्यमवर्ग, ग्रामीण जनता ढवळून निघाली

४ मे च्या चळवळीचे वैशिष्ट्ये

- १) चीनमधील पहिली चळवळ
- २) पाई-हुई या बोलीभाषेचा वापर
- ३) चळवळीचे साध्य राजकीय हेतूच नसून सर्व क्षेत्रातील बदल
- ४) चीन चे भविष्य सामान्य जनतेच्या हातात ही भावना जागृत
- ५) आर्थिक संतुलनाविरुद्ध चळवळ